

§ 17**Förslag till program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020**

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr 155-1324/2016.

Beslut

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen med följande tillägg:

Det är av stor vikt att staden nu inför ett gemensamt program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. För att åstadkomma förändringar på detta område krävs det att hela staden med alla dess nämnder och bolag arbetar gemensamt mot samma mål. Vi delar förvaltningens bedömningar i flera avseenden men vill också förtydliga följande:

I själva programmet framgår det vilka delmål som berör utbildningsnämnden och dess verksamheter och vilka som inte gör det. Hur dessa delmål sedan ska konkretiseras inom respektive nämnds verksamhetsområde lämnar programmet utrymme för respektive förvaltning att komma fram till. Vi vill lyfta fram de möjligheter och det utrymme som programmets mål skapar. Stadens förvaltningar sitter på värdefull kompetens om hur arbetet för att motarbeta våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck bäst genomförs inom deras respektive förvaltnings verksamhetsområde utifrån de delmål som satts upp i programmet. Vi ser därför fram emot att följa utbildningsförvaltningens arbete med detta framöver.

Vi vill också påpeka att ett ökat fokus på arbetet med våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck också ligger väl i linje med de satsningar som vi i majoriteten genomför för en bättre och mer närvarande elevhälsa, satsningar på jämställdhet och normkritiska perspektiv samt satsningar på våldsprevention och hedersförtryck.

2. Beslutet justeras omedelbart.

Ärendet

Förvaltningen redovisade ärendet i ett tjänsteutlåtande från den 3 november 2016, dnr 1.6.1-7991/2016.

Socialnämnden har fått i uppdrag att ta fram ett nytt program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Programmet omfattar alla stadens nämnder och bolag. Syftet är att motverka att våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck uppkommer och om det ändå uppstår, upptäcka det när det sker. Programmets målgrupper är

alla stockholmare, våldsutsatta vuxna och barn samt personer som utövar våld.

Utbildningsförvaltningen anser att ansatsen i programmet är god, men förvaltningen ser samtidigt stora svårigheter i att konkretisera, implementera och följa upp de mål som anges. Förvaltningen saknar en koppling till tidigare program samt andra program som planeras. Förvaltningen saknar också en tydlig koppling till gällande lagstiftning för förskola och skola och de uppdrag som nämnda verksamheter redan har.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen i samråd med förskoleavdelningen, gymnasieavdelningen, avdelningen för personal och kompetensförsörjning, avdelningen för uppdrag kring lärande och elevhälsa samt avdelningen för utveckling och samordning.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår utbildningsnämnden att besluta följande:

Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Beslutet justeras omedelbart.

Yrkande

Ordföranden Olle Burell (S) och ledamöterna Ingegerd Akselsson Le Douaron (MP) och tjänstgörande ersättaren Maria Jansson (Fi) framlade ett eget förslag till beslut och yrkade bifall till detta.

Vice ordföranden Lotta Edholm (L) framlade ett eget förslag till beslut och yrkade bifall för detta.

Ledamoten Cecilia Brinck (M) yrkade bifall till förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställde yrkandena mot varandra och förklarade sig finna att nämnden beslutat i enlighet med gemensamma yrkandet från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Feministiskt initiativ.

Reservation

Lotta Edholm (L) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag:

att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
att därutöver anföra:

Det är bra att det skapas ett program för arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Men vi kan konstatera att det i programmet saknas förslag för genomförande. Inga handlingsplaner finns och inte heller någon förklaring om när sådana ska tas fram eller av vem. I ett program som är relativt övergripande och ospecifikt är detta nödvändigt. För att programmet ska kunna förverkligas krävs att det redan vid beslut finns en plan för genomförande.

Vi kan också konstatera att programmet är förhållandevis övergripande och detaljfattigt. Till exempel måste begreppet ”behov” vid stödinsatser brytas ner, så att det blir tydligt både vem eller vilka som utgör hot och de risk- och sårbarhetsfaktorer som finns för den utsatte. Det kan handla om ekonomi, psykisk hälsa, barn som går i skolan och annat. Det bör också göras bedömningar kring den egna förmågan att bedöma hoten och om det finns risk för suicid. Det är också viktigt att specificera att skyddat boende ska ges efter den enskilde individens behov och situation, inte efter vilken ekonomi den enskilda stadsdelen har.

Det är positivt att programmet slår fast att alla vuxna i skolan måste ha kunskaper om ”jämsällldhet, hur normer kan begränsa människors tillvaro, och hedersrelaterat våld och förtryck”. Däremot saknar programmet tydliga skrivningar om hur de vuxna i skolan också måste ha en tydlig skyldighet att gripa in om de misstänker att något barn far illa. Det saknas också skrivningar om vikten av samverkan mellan skola och socialtjänst. Samarbetet mellan skolan och socialtjänsten måste utvecklas. Unga flickor och pojkar som lever i en hederskultur måste kunna fångas upp och erbjudas stöd.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck är något som kan drabba människor av olika könsidentitet och i alla åldrar. Även om våldet oftast utövas av män och det oftast är kvinnor som drabbas är det viktigt att inte fastna i det normtänkandet i arbetet med att hjälpa dem som utsätts. Därför är det viktigt att ett program som detta genomsyras av normkritiskt tänkande. Även om programmet nämner män som utsätts för våld i nära relationer och unga män som utsätts för hedersrelaterat våld är det inte tillräckligt tydligt och genomsyrar inte programmet på det sätt som det borde. Det bör också stå att ”pojkar och män” kan utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck.

Vad gäller övriga detaljer i programmet saknar vi hänvisning till den kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck som gjordes i Stockholms stad år 2009. Vi saknar siffror för hur många misshandelsbrott mot män över 18 år som har gjorts i

Stockholms stad (även om siffrorna som finns troligen har ett stort mörkertal). Vi konstaterar att många av målen har onödigt lång genomförandetid. Vi saknar fördjupning i vad psykiskt våld är, hur det kan ta sig i uttryck, hur det kan drabba och framför allt frågan om hur svårt det är att förklara och lagföra. Vi saknar förslag på hur civilsamhället ska kunna vara en del av arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Det är förvånande att majoriteten inte strävar efter ett blocköverskridande samarbete, dels för att programmet ska vara gällande över mer än en mandatperiod, dels krävs ett samarbete för ett mer långsiktigt och hållbart arbete.

Reservation

Cecilia Brinck m.fl. (M) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för förvaltningens förslag:

Ett program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck är positivt och mycket välkommet. Vi konstaterar att förvaltningen har gjort ett gediget arbete med programmet och att det innehåller många bra förslag. Att utsättas för våld och förtryck är en inskränkning på människors frihet och integritet. Varje individ har rätt att leva och bestämma över sitt eget liv. När denna rättighet inte upprätthålls är det samhällets ansvar att agera och säkerställa att de grundläggande värdena i samhället bejakas.

Det är dock förvånande att majoriteten inte strävar efter ett blocköverskridande samarbete, dels för att programmet ska vara gällande över mer än en mandatperiod, dels krävs ett samarbete för ett mer långsiktigt och hållbart arbete.

Samhällsorientering för nyanlända bör inkluderas i programmets beskrivning av verksamheter som bedriver ett förebyggande arbete. Det bör även tydliggöras vilket ansvar Staden som arbetsgivare har i frågan om stöd till anställda som blivit utsatta för våld.

Civilsamhällets organisationer, myndigheter och experters kompetens är ovärderliga och behövs i arbetet för att motverka våld och förtryck, det är därför bekymmersamt att utomstående aktörer saknas i programmet.

Ersättaryttrande

John Kåberg (C) och Christian Carlsson (KD) hänvisade till det reservationen från Liberalerna.